

(Συνέντευξη του Ι. Πανάρετου στην Νίνα Γουδέλη και τον Γρηγόρη Ρουμπάνη για τα θέματα της Παιδείας (Μήπως ζούμε σ' άλλη χώρα;, ραδιοφωνικός σταθμός Αθήνα, 9.84)

Ν. Γουδέλη: Καλησπέρα κύριε Πανάρετε.

Γ. Ρουμπάνης: Καλησπέρα σας.

Ι. Πανάρετος.: Καλησπέρα κυρία Γουδέλη, καλησπέρα κύριε Ρουμπάνη.

Γ.Ρ.: Δεν ξέρω ποιοι γνωρίζουν τη δραστηριότητα του κυρίου Πανάρετου, αλλά είναι ένα άνθρωπος ο οποίος ανησυχεί βαθιά για τη παιδεία και για τη πολιτική στην Ελλάδα, και το έχει δείξει.

Ν.Γ.: Το έχει δείξει και στην διαδρομή του στο Υπουργείο Παιδείας. Ρ.: Και εξακολουθεί αυτές τις ανησυχίες του να τις εκφράζει, να διατυπώνει προτάσεις, προβληματισμούς και να δείχνει κάποιες διεξόδους.

Ν.Γ.: Κύριε Πανάρετε, θα θέλαμε λοιπόν με όλη αυτήν την εμπειρία που έχετε σωρεύσει, και ως πανεπιστημιακός Καθηγητής, και ως πολιτικό πρόσωπο, να μας δώσετε το στίγμα της σημερινής κρίσης στο χώρο της παιδείας, και εάν θεωρείτε δικαιολογημένη όλη αυτή την καινούρια ένταση που δημιουργείται.

Ι.Π.: Είναι δύσκολο να σας πω αν τη θεωρώ δικαιολογημένη γιατί εξαρτάται από ποια σκοπιά βλέπει κανείς τη κρίση αυτή. Ως Καθηγητής είναι βέβαιο ότι δεν αισθάνομαι ευχαριστημένος με την κατάσταση που επικρατεί, δεν αισθάνομαι ευχαριστημένος για το τι προσφέρουμε στα παιδιά σήμερα, και δεν αισθάνομαι ευχαριστημένος για τις δυνατότητες που έχω εγώ - και οι καθηγητές γενικά - να κάνουν τη δουλειά τους όπως πρέπει. Όμως θα τους έλεγα ότι βλέπω μια εξήγηση στην κρίση γιατί προσπαθούμε να λύσουμε λάθος προβλήματα με λάθος τρόπο.

Ν.Γ.: ποιοι;

Ι.Π.: Κυρίως όσοι έχουν την ευθύνη του χειρισμού των θεμάτων της παιδείας, αυτό θα μπορούσε να είναι τα πολιτικά κόμματα, η Κυβέρνηση, αλλά και οι Πανεπιστημιακοί σε ένα βαθμό ασχολούνται με λάθος

προβλήματα. Δηλαδή, θέλω να σας πω για παράδειγμα, όταν συζητάμε για τον τρόπο εκλογής των διοικήσεων των Πανεπιστημίων που είναι ένα θέμα στην επικαιρότητα και προκαλεί ένταση, εκτιμώ ότι είναι λάθος το πρόβλημα, το εάν θα πρέπει να ψηφίζουν όλοι οι φοιτητές ή εάν θα πρέπει να ψηφίζουν οι εκπρόσωποι των φοιτητών. Τα Πανεπιστήμια διοικούνται σε όλο τον κόσμο με ένα διαφορετικό τρόπο και μία διαφορετική φιλοσοφία και κατεύθυνση.

Γ.Ρ.: Ναι, ωστόσο είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα Πανεπιστήμια ο τρόπος διοίκησης τους ή αυτό καθαυτό το αντικείμενό τους, έχουμε Πανεπιστήμια τα οποία είναι εξοπλισμένα με το έμψυχο δυναμικό, με το κατάλληλο υλικό για να προσφέρουν τις γνώσεις που απαιτούνται σήμερα ή είναι αφημένα στην τύχη τους; Γιατί δεν μπορώ να καταλάβω γιατί σε κάθε Κυβέρνηση το πιο κρίσιμο υπουργείο – το υπουργείο φωτιά – είναι το υπουργείο Παιδείας. Τόσο δύσκολο είναι να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα παιδείας κύριε Πανάρετε;

Ι.Π.: Είναι το πιο δύσκολο υπουργείο το υπουργείο παιδείας, και σας το λέω και από την προσωπική μου εμπειρία στην οποία αναφερθήκατε προηγουμένως, γιατί έχει αναλάβει ευθύνες πολύ περισσότερες από όσες του αναλογούν και από όσες θα έπρεπε να έχει. Δεν μπορεί το υπουργείο παιδείας να έχει για παράδειγμα αυτή την εποπτεία και το σφιχτό εναγκαλισμό που έχει στα Πανεπιστήμια, τα Πανεπιστήμια πρέπει να λειτουργούν με ένα άλλο τρόπο, πρέπει να έχουν μια ελευθερία στις κινήσεις τους και στον τρόπο που λειτουργούν και η πολιτεία έχει υποχρέωση απλώς να αξιολογεί το τελικό αποτέλεσμα. Ο τρόπος που λειτουργεί στην Ελλάδα η εποπτεία της πολιτείας είναι να υπεισέρχεται σε κάθε φάση της λειτουργίας του Πανεπιστημίου, από τον τρόπο που μπαίνουν οι φοιτητές, μιας και ξεκινούν και οι εξετάσεις τώρα αυτό είναι επίκαιρο – μέχρι τον τρόπο και τον έλεγχο του αποτελέσματος στις εκλογές των Καθηγητών. Να σας πω ένα απλό παράδειγμα, που είναι χαρακτηριστικό. Μου έλεγε ένας συνάδελφος από ένα Πανεπιστήμιο ότι είχε πάρει μέρος σε ένα διεθνές συνέδριο και έπρεπε ο Πάρεδρος να το εγκρίνει. Τα έξοδα συμμετοχής είχαν εγκριθεί από το Πανεπιστήμιο, αλλά για να τα πάρει κανείς πρέπει να τα εγκρίνει ο Πάρεδρος. Ο Πάρεδρος λοιπόν ζήτησε μετάφραση στα Ελληνικά της εργασίας που έδωσε ο Καθηγητής, γιατί δεν ήξερε ο ίδιος Αγγλικά.

Γ.Ρ, Ν.Γ.: Μάλιστα...

Ι.Π.: Και θεώρησε σκόπιμο να την κάνει τι τη μετάφραση, δεν μπορώ να καταλάβω. Αλλά είναι ένα παράδειγμα της στρεβλής λειτουργίας του Πανεπιστημίου.

Ν.Γ.: Το ανάθεμα όλο πρέπει να πέσει στον τρόπο με τον οποίο η πολιτεία έχει χειρισθεί τα θέματα του Πανεπιστημίου κύριε Πανάρετε ή δεν ξέρω αν γίνομαι άδικη, αν γίνομαι σκληρή, πιστεύετε όπως το πιστεύουν ορισμένοι ότι και η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν έχει σταθεί στο ύψος των περιστάσεων πολλές φορές, και έχει δώσει ορίσματα στην πολιτική ηγεσία να συμπεριφερθεί και με αλαζονεία και με αυταρχισμό;

Ι.Π.: Βεβαίως, το αποδέχομαι αυτό ως κριτική, ότι και η ακαδημαϊκή κοινότητα δεν έχει σταθεί στο ύψος, στο επίπεδο που θα έπρεπε να σταθεί ως ακαδημαϊκή κοινότητα.

Ν.Γ.: Άρα κάτι πρέπει να γίνει, εκεί δεν καταλήγουμε;

Ι.Π.: Εκτιμώ όμως, και εδώ είναι η διαφορά, ότι ένας από τους λόγους που συμβαίνει αυτό είναι ότι η ακαδημαϊκή κοινότητα και κυρίως οι Καθηγητές λειτουργώντας σε ένα τέτοιο πλαίσιο μπαίνουν και αυτοί στη μίζερια της μη σωστής λειτουργίας. Ο Πανεπιστημιακός Καθηγητής και το Πανεπιστημιακό σύστημα, η ακαδημαϊκή πρακτική θα πρέπει να κρίνεται στο αποτέλεσμα της από το πως εκλέγονται οι καθηγητές, το πως μπαίνουν οι φοιτητές, η διαδικασία. Εγώ αν είχα την ευθύνη από πλευράς πολιτείας, πολύ περισσότερο θα με ενδιέφερε πόσοι απόφοιτοι του Οικονομικού Πανεπιστημίου βρίσκουν δουλειά αυτή τη στιγμή στην αγορά εργασίας από το να με ενδιέφερε για το πως ο Πρύτανης διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό που του έχει δώσει η πολιτεία.

Ν.Γ.: Γιατί τότε δίνεται τόση μεγάλη σημασία και τόση σημασία μάλιστα που απειλεί να δημιουργήσει την τεράστια αναταραχή στο χώρο των πανεπιστημίων για το πως θα εκλέγουν οι πρυτανικές αρχές. Αν θα ψηφίσουν οι φοιτητές και πως θα ψηφίσουν οι φοιτητές και πόσοι.

Ι.Π.: Γιατί όπως λειτουργεί σήμερα το σύστημα, μιλάμε για ένα σύστημα εξουσίας, είναι και αυτό μια πλευρά του τρόπου άσκησης της εξουσίας, και όπως ξέρετε πάντοτε η άσκηση της εξουσίας μέσα από τις επιλογές που έχει διαθέσιμες προκαλεί αντιθέσεις και αντιδράσεις. Από τη στιγμή που η άσκηση εξουσίας γίνεται με τον τρόπο που γίνεται σήμερα, δηλαδή θα πρέπει να έχουμε ένα δημοφιλή, σε εισαγωγικά, Πρύτανη, ο οποίος
.....

Ν.Γ.: Δημοφιλής σε συγκεκριμένες παρατάξεις, όχι δημοφιλή στην συγκεκριμένη Πανεπιστημιακή κοινότητα.

Ι.Π.: Όχι, όχι, αυτό λεω ακριβώς, η δημοφιλία του οποίου θα εξαρτάται είτε από τις παρατάξεις..... Η διαφωνία μου για το ενδεχόμενο αλλαγής είναι ότι και να αλλάξει και να γίνει η εκλογή από όλους, να συμμετέχουν όλοι οι φοιτητές, δεν θα αλλάξει ουσιαστικά τίποτα διότι οι φοιτητές στην μεγάλη τους πλειοψηφία δεν ασχολούνται με τα πανεπιστημιακά και τα διοικητικά πράγματα και δεν τους αδικώ και γι' αυτό. Να σας πω ένα παράδειγμα, πριν από πέντε ή έξι χρόνια είχε κάνει μια έρευνα το πανεπιστήμιο και είχε βρει ότι μεταξύ των φοιτητών ήταν - η λήξη της πρυτανικής θητείας δεν θυμάμαι ποιου Πρύτανη. Λοιπόν, από τους φοιτητές αυτούς που παρακολουθούσαν στο Πανεπιστήμιο, μόνο αν θυμάμαι καλά το 17% ή το 18% γνώριζε το όνομα του Πρύτανη ο οποίος τελείωνε την θητεία του πια. Γνώριζε το όνομα του Πρύτανη, όχι το τι είχε κάνει ο Πρύτανης, αν ήταν καλός, αν δεν ήταν καλός. Και εκ των πραγμάτων, και πάλι με τη νέα διαδικασία αυτό που θα συμβαίνει θα είναι η παράταξη η οποία θα μπορεί να φέρνει στην εκλογή περισσότερους φοιτητές για να ψηφίσουν θα επηρεάζει και το αποτέλεσμα, επομένως δεν νομίζω ότι θα αλλάξει το ουσιαστικό μέρος του προβλήματος όσον αφορά την διοίκηση του Πανεπιστημίου.

Ν.Γ.: Πάντως, δεν μπορεί τα Πανεπιστήμια να είναι όμηροι μιας συγκεκριμένης ομάδας φοιτητών, κύριε Πανάρετε.

Ι.Π.: Βεβαίως δεν μπορεί και δεν πρέπει, δεν διαφωνούμε σε αυτό.

Ν.Γ.: Επειδή τελειώνει ο χρόνος μας, μπορείτε να μας κάνετε προτάσεις; τι νομίζετε ότι πρέπει να γίνει για να μην έχουμε πάλι απώλεια...

Γ.Ρ.: Επειδή έχετε διατελέσει και Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας, έχετε δηλαδή ευρύτερες γνώσεις επί του θέματος.

Ι.Π.: Η άποψή μου είναι ότι είναι πια καιρός το Πανεπιστήμιο να λειτουργήσει με πλήρη αυτοτέλεια και η πολιτεία να αξιολογεί με όποια μέθοδο κριθεί προσφορότερη το τελικό αποτέλεσμα όλα τα άλλα πράγματα, από την εκλογή των διοικήσεων μέχρι τον τρόπο εισαγωγής των φοιτητών, μέχρι την εκλογή των καθηγητών, μέχρι τα μαθήματα που διδάσκονται, μέχρι το χρόνο σπουδών. Πιστεύω ότι θα πρέπει να δοθεί

πια η ευθύνη – όχι η αρμοδιότητα, η ευθύνη – στα Πανεπιστήμια και στη συνέχεια να δούμε. Να το πω διαφορετικά, το μοντέλο που έχουμε ακολουθήσει του ελέγχου του κράτους στο Πανεπιστήμιο έχει αποτύχει, και έχει αποτύχει για ένα ακόμη λόγο, για την πλήρη ομοιομορφία του συστήματος, που έχει οδηγήσει στην κατάσταση που έχουμε σήμερα. Νομίζω ότι πριν από μερικές ημέρες ήταν ο Πρόεδρος του Σοσιαλιστικού κόμματος, ο Rasmussen στην Αθήνα και είπε κάτι πολύ ενδιαφέρον, δεν ξέρω αν του έχει δοθεί η ανάλογη προσοχή, ότι οι σοσιαλιστές σήμερα πρέπει να καταλάβουν ότι ο κόσμος θέλει επιλογές και πρέπει να τις έχει αυτές τις επιλογές. Εμείς στο εκπαιδευτικό μας σύστημα έχουμε τελείως απομακρύνει το ενδεχόμενο των επιλογών. Έχουμε μια διαδικασία, η ίδια διδακτέα ύλη σε όλα τα σχολεία, ένας ομοιόμορφος τρόπος εισαγωγής στα Πανεπιστήμια ανεξάρτητα με το τι ειδικά κριτήρια θα ήθελε να βάλει το κάθε Πανεπιστήμιο, ομοιόμορφος τρόπος εκλογής Καθηγητών σε όλα τα Πανεπιστήμια.

Ν.Γ.: και κρατικά Πανεπιστήμια μόνο....

Ι.Π.: Όχι μόνο κυρία Γουδέλη, όχι μόνο. Και ιδιωτικά Πανεπιστήμια αλλά....

Ν.Γ.: μάλιστα...

Ι.Π.: ... αλλά για να γίνει αυτό που λετε και για να υπάρχει η δυνατότητα του ανταγωνισμού την οποία πολλοί επιθυμούν θα πρέπει και το δημόσιο Πανεπιστήμιο να έχει την ευχέρεια να λειτουργεί με την αυτοτέλεια και την ευελιξία που θα έχει ένα ιδιωτικό Πανεπιστήμιο.

Ν.Γ.: Να σας ευχαριστήσουμε πολύ κύριε Πανάρετε.

Γ.Ρ.: Να είστε καλά, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ, καλό σας απόγευμα.

Ι.Π.: Και εγώ σας ευχαριστώ, να είστε καλά, καλό σας βράδυ.